

TELEGRAFUL ROMAN

Nr. 84. ANUL XIII.

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: joi și Duminică. — Prenumeratiunea se face în Sabinu la expeditorii aici pe afara la c. r. poste, cu bani gal'a prin scrisori francate, adresate către expeditorii. Prețulu pnenumeratiunei pentru Sabinu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei și pen-

Sabinu, in 24 Oct. (5 Nov.) 1865.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se plătescu pentru întreia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru don'a ora cu 5 1/2. cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2. cr. v. a.

Apropierea partidelor.

Incaierarea popórelor Austriei, carea, fatia cu pretensiunile cele egal ponderóse, erá de temutu ca va urmá dupa patent'a din Septemvre, se pare ca va remané o temere góla. Vocile cele ce incepuse a se intálni in dílele dintáiu cu atât'a sgomotu, devinu din dí in dí mai chiare și pretensiunile cele pâna la estremu se retragu cu incetulu in marginitile posibilitáti.

Centralistii cei mai aprigi, dupa cum se exprima „Correspondentii moraviei“ organulu prin care vorbesce Giskr'a, voru acum a se multami ca dualismulu, încátu acest'a nu vatemala unitatea imperiului și se apera cu tóta energi'a contr'a pluralismului, numele celu mai potrivit (?) pentru federalismu.

In organulu celu de cápetenia alu pluralismului acestui'a, in „Narod“ din Prag'a dâmu adi preste o epistola din Vienn'a, carea provóca la moderatiune, decá nu va cine-va se gateasca calea absolutismului. Acést'a e o admonitiune carea noi amu exprimat'o de repetíte ori.

Ce se atinge de Ungari'a, suntemu convinsi, ca majoritatea dietei va modificá in mesura insemnata aspiratiunile ei la o stare separata, dupa ce va avea garantie, ca libertáțile, și drepturile, cari i le garantéza constitutiunea ungerésca nu se voru augustá prin constitutiunea imperiala. Dela Unguri n'a auditu inca nimenea dicendu-se, mai bine absolutismu decátu unu sistemulu unitariu constitutional. Uniunea personala cu verfu absolutisticu, cugetulu conservativilor vechi de órecandu, nu afla primire nicairi in miscárilor de alegeri din Ungari'a. Tendintiele ungeresci sunt de o natura mai putina nationala decátu politica și da aceea ne vine a crede ca mai ingraba ne vomu poté întielege cu densii decátu cu acei'a cari urmarescu cine sci ce felu de tendintie slavice. Nici unulu dintre centralistii nostri nu póte afirmá ca densulu ia'ru jacea mai tare la inima esistintia Austriei decátu Unguriloru. Pentruca Neamtulu are la spatele sele o natiune mare, Ungurulu in sa nu are decátu pe Austri'a séu panslavismulu și in atare imprejurári nui remane multa alegere. Ungari'a e Austriei asigurata, ori cari voru fi concessiunile, cari si le póte aceea agonisi pentru autonomi'a sea. Suntú asiá dara statorite conditiunile preliminaru, ca prin tendintiele Ungariei nu se periclitéza nici libertatea popórelor, nici esistintia imperiului, atunci va fi posibila și întielegerea tieriloru din arabe jumetáțile imperiului.

Intrebarea, carea are se ocupe mai întâiu partidele de dincóce de Lait'a este, cum sa fia organulu prin care sa se póta realisá întielegerea asup'r'a constitutiunii imperiului.

Regimulu se pare a purcede din dóue puncte de vedere. Mai întâiu vrea sa-si asigure posibilitatea, decá preste totu este cu potintia realisarea unei constitutiuni imperiale. Ne fiindu regimulu siguru, ca întielegerea sea cu Ungari'a, va fi dincóce de Lait'a primita, si fiindca desbaterile in privintia acést'a se potú temandá mai indelungu, decátu i convine cá unei poteri si decátu nu aru fi cu vatemarea consolidárei imperiului, asiá elu si-a rezervatu dreptulu a-si formá definitivu unu resultatu din voturile corpuriloru representative. Acést'a aru fi o octroiare, contr'a cárei s'au espimatu decisivu partidele nemtiesci.

Dar nici chiaru despre natur'a corpuriloru reresentative care sa fia chiamate a-si dá opiniunea asup'r'a estiunei de constitutiune, nu se afla regimulu in corcondantia u partidele nemtiesci. Regimulu se vede ca nu are de cugetu de a convocá unu corpu centralu din diete, si de aceea ni, pentruca nu vrea sa creéze o asiá numita „Constituanta.“ In antipatia acést'a se vedé ca a fostu caus'a de capetenia de d. Schmerling s'a fostu pusu pe a se pta te si nu au pusu la ordinea dilei întielegerea cu Ungari'a si revisiunea constitutiunii prin senatulu imperialu. Aici e si un'a dintre causel, care a indemnatu pe ministeriulu de fatia a sistá constitutiunea si functi-

unea senatului imperialu, mai largu si angustu. Noue in sa nise pare, ca fric'a de o constituanta este unu prejudeciu, o reminiscencia de istorii francesci, cari nu suntú nici decum aplicabile la referintiele austriace. Activitatea senatului imp. ni-au arétatu ca noi in Austri'a nu avemú nici Dantoni nici Robespieri si cu atâtú mai putinu o populatiune asiá turbata, cá cea din Parisu dela 1789. De mai mare insemnata ni se pare intrebarea, decá este mai bine a láti miscarea, provocandu tóte dietele a se pronuntá asup'r'a deslegárei cestiuniloru de constituire, prin intregu cuprinsulu imperiului, decátu a o reduce la ináltímea societátiiei in raionulu inteligintiei, tractandu cu unu corpu centralu.

Spre acestu sfersitu regimulu i stau dóue cáli deschise, Elu póte sa pasiasca iara pe calea dreptului, radicandu sistarea constitutiunii. In casulu acést'a sa se faca alegeri nóue, cá sa nu intelnésca majoritati vechi. O alta cale aru fi sa propuna dietele intrebarea, ea prin ce felu de organu aru voi ele a se esecutá întielegerea cu Ungari'a. Dietele séu ca in maioritare precumpanitóre voru cere senatulu imperialu, séu voru cere o adunare de delegati ad hoc séu competintia dietele. Unu astfelu de apelu la tíera s'aru plecá si acei'a cari tinu multu la form'a de dreptu, iara de alta parte odiulu unei lucrári unilaterali din partea regimulu aru fi delaturatu in o cestiune, la a cárei deslegare vocea tieri nu e bine nici de cum de a nu fi ascultata.

„N. Fr. Blatt.“

Cris'a in Cancelari'a aulica a Croatiei.

Nu este de multu decandu amu facutu si noi publiculu nostru cunoscutu, ca in cancelari'a aulica croata au sa se intemple schimbári mari si ca Eppulu Strossmayer aru fi designatu de cancelariu aulicu. „Debatte“ de pe atunci au demintitu atari combinatiuni.

Din cele ce cetimu acum in díariile vienesse de diferite colori politice, aflámu ca cris'a semnalizata esista inca si acum si dupa cum se exprima „Zukunft“ suntú de aceea cari vréu sa o accelereze la o decisiune. Ce au avutu Debatte dreptu in demintirea sea este, ca astadi dupa ascurárele díarielor din urma, in adeveru numai e vorb'a de Strossmayer, ci de candidati de acei'a cari suntú pentru cursulu predominantu in tempulu de fatia.

Stadiulu cestiunei de fatia lu descrie unu corespundinte din Agri'a alu Pressei celei betrane din Vienn'a in ur matórele :

„Aici in Agri'a cris'a cancelariei de curte croate se privescu asiá, cá cum in Vienn'a le-arú fi succesu barbatiloru de statu ungeri a esoperá unu rescriptu regescu, prin carele sa se provóce diet'a croata de a tramite la diet'a fiitóre din Pest'a ablegatii sei, — decá suntú acestia de a se tramite pe bas'a legiloru din 1848 séu dupa usantia dinainte de 1848 aceea nu se scia. Rescriptulu acést'a dejá intaritu aru mai asteptá numai contrasemnata a cancelariului croatu si fiindu ea dlu de Mazuranici de sine rintielegendu-se, a denegatu contrasemnatura sea, asiá acum se cauta unulu mai pucinu scrupulosu, care sa fia apoi macaru si numai conducatoriulu iuterimisticu alu cancelariei.“

„Scirea respandita pe aici“, continua mai departe corespundintele „ca L. d. M. C. comandantele din Udine Cusovic carele de presentu se afla in Vienn'a, aru fi denumitu de conducatoriulu iuterimisticu alu cancelariei croate, au facutu mare sensatione. Eu ti amu fostu facutu cunoscutu prio telegrafu, ce felu de impressiune au facutu scirea acést'a si acum potú constata, ca efectulu acelei'a e neliniscitoriu intr'unu gradu fórté mare.“ Mai departe totu corespundintele trage la indoie la adeverulu denumirei generariului numitu. In fine descriindu caracterulu generariului adauge ca e unu amicu alu Magiariloru.

O alta versione desemná pe Zidaric de urmatoriulu lui Mazuranic; acum in sa citimu ca Cusovic totusi e denumitu de conducatoriulu alu Cancelariei croate.

Factori pentru dezvoltarea poporului nostru.

Brasiovu in Octobree 1865.

(Continuare si capetu din nr. premergatoriu.)

Insa spre corespunderea unei asemenea schimbări se cere dela Preotime sa aiba sciintia si cunoșcintie practice. Dar acestea apoi iara si le potu castiga facendu studii pregatitoare si de alta parte perfectiunandu-se neincetatu prin cetirea opuriloru folositoare si dupa ce au intratu odata in functiune.

Cu asemenea studii nu se potu ocupá preotii nostri căci nu sunt salarii (macaru de 5—600 f.) din cari aru poté traí si lucrá cá Inspectori de scóle. cá Invetiatorii moralului si preste totu ca barbati de studiu.

Pentru ce avemu atati'a ómeni immoral, duri, si ne-cioplitu pentru ca n'avemu in totu loculu scóle. Pentruca n'avemu asrtisti si meseriasi? pentruca poporulu nu intielege folosulu acestor'a si preotulu n'a luat fii acelui poporu de mána si nu ia condusu la sciintie; pentruca n'avemu cate alte, cari le au alte natiuni? pentruca turm'a altozu natiuni s'a pascutu la pasiune buna, ear a nóstra prin pustii si printre colti. Ea sa arete cinstulu nostru parinte macaru pe tiganulu meseriasiu ca nu cere, nici pere de sóme, ori pe cutare jupanu care vinde cisme ca e domnu, easa ia copii de mána si se i duca pela cismari, pelari si croitori etc. etc. si acusi vomu avea si noi de acesti'a destui. Despretiutu sa fia preotulu acel'a care nu va'avé in comun'a s'a macaru cate 2—3 mesteri de romanu, din fiacare meseria, ear pre la orasie multime. Sa cugete cine-va ca poporulu se immultiesce, si numai cu pamentulu ce lu possuđu Románii nostri nu si voru puté hrani fiii, deci sa si agonisésca bani prin alte mijloce cinstite si sa cumpere mosii, ear cá sa lu vendia romanulu pe alu seu nici decum sa nu lu lase căci pe urma va fi silitu a luá traist'a. Apoi chiaru si pamentulu trebuie cultivatu, preotulu si aci sa dea esemplu poporului seu. Deci studieze si de aceste cu deosebire in serile cele lungi de iarna.

Inainte de tóte in sa nu potemu repeti destulu ca ei sa tie cu poporulu catichisatie cum o tinu ai Sasiloru sa impletésca in acést'a si invetiaturi si svaturi economice si ne vomu mirá cum se va deschide poporulu. La noi de catichisatie dupa atátea porunci nici ca viséza multi dintre preoti!

Atunci va poté sci fiacare romanu carte si a scrie, va sci datoriele cátra Domnedieu cátra sine si deaprópele; atunci va poté fi, fiacare Románu demnu in societatea celoru-lalte natiuni civilisate.

3-lea factoru e Asociatiunea. Acestu mijlocu pretiutu care inspira pe individi sa inainteze, si sa vietuiesca cu spiritulu tempului la noi nu prinde ospitiu, pare ca e unu pecatu. Sa scie ca acestu factoru e cel'a care indreptéza ideile si da vietia in tóte. La germani numai incapi de Asociatiuni, nici nu mai sci ei cum sa le dea nume, si noi numai un'a avemu si abiá vieza. Fiacare siuster (caltiuariu) germanu abiá ópuca a contribuí si a luá parte la Assoc. ear noi suutemu reci—de aceea suntu ei civilisati si noi cá noi. —

Fondurile Asociatiuneloru altoru neamuri germani, magiari etc suntu in sume de mil-óne, fondulu Asociatiunei nóstre sta sa dé indereptu. Ei sa ajuta cu procentele pe la marginele lumei noi nu potemu face nici in sinulu nostru mai nimic'a.— Óre de ce asiá? pentruca pastorii séu nu sciu insusi ce suntu acestea cá sa arete si poporeniloru si sa i indemne a contribuí, séu suntu desinteresati. Ea sa contribuie fiacare nu miú nici sute ci numai cate 10 cruceri pe anu la pasci candu se bucura toti, atáti Románi cáti suntemu ce suma aru contribuí numai intr'unu anu? dar in 50 de ani, si ce nu s'aru poté face din procentele acelei sume?

Cá sa ne facemu o idee, ca ce s'aru face candu amu avé Asociatiuni si numai cu o astfelu de contribuie trebuie sa scimu ce e Asociatiunea? Ea este hran'a vietiei care n'o cunoșcemu. De aceea trebuie esemplu elu ce se aduce pe tóte utiliele adeca: pe o neua o rupi ear pe mai multe intr'o legatura nu: cu o neua nu poti maturá ear cu o matura poti delaturá ori ce gunoiu. Apoi altfelu este ca adunandu-ne noi si cetindu un'a si alt'a, spuindu celu mai literatu cum traiescu alte popóre ce au si cum se desvólta ele ne inimámu si contribuimú fiacare cate ce-va si ne ajutámu a ne cultivá cá a. celea. Altmintrea máne poimáne venindu drumulu de feru preste noi va sa ne downésca precum ne-au downitu si pana acum altii, cari voru fi pregatiti prin cultura pentru vietia cea nóua ce se va incepe atunci si la noi.

Dreptu acést'a Asociatiunile pre'ngrijescu, afla desbatu si ne agonisescu ce ne suntu de lipsa; afla ce se intempla colo si dincolo si se ingradescu cu ingrijire despre noi, despre inaintarea culturei, despre inaintarea meserieloru economiei si alte. Petru acést'a e de lipsa sa avemu mai multe Asociatiuni comune, si in tóta comun'a adunare, in care Domineca si serbatórea sa se cetésca jurnalele si sa se tina si alte consultári folositoare. Astadi in sa nu-su de aceste, unu poporu demillióne nu póte sustiné 3—4 jurnale căci nu le cetesce, ba nici macaru fia-

care comúna nu e prenumerata la ele. Candu aru fi macaru comúna a bisericesca in asociatiune prenumerata; atunci fiindca poporulu nostru nu scie carte, i aru spune preotulu din jurnale, despre dreptu, despre economia, despre meserii si despre cele ce se intempla in lumea civilisata si asiá totu s'aru mai desvólta simtiulu lui. Atunci potu existá si jurnale de economia, de industria si beletristice, ba si de umoru care distragu pe omu.

Asiá dara déca si scól'a si pastorii si Asociatiunile nu su factori destulu de demni pentru dezvoltarea poporului trebuie sa lucrámu ca se fia si sa se desvólte tóte ca atunci vomu propasi.

Όμοιος πρὸς ὅμοιον προστρέχει adeca: Unu asemenea se adreséza cátra asemenea.

Sabiiu 23 Oct. „Herm. Ztg.“ de adi aduce unu telegramu, din care aflámu, ca Maiestatea Sea s'a induratu a demissioná in gratia pe cancelariulu aulicu alu Croatiei si a in-crede baronului si L. d. M. C. Cussevic conducerea provisoria a acelei cancelarii; mai departe ca s'a induratu a strapune provisoriu in statulu de odihna, pe Siefulu tierei, Bucovina, cont. Amadei si a denumi in locu-i pe Cavalerulu de Myrbach, fostu prefectu in Cracovia.

— Mai din tóte pártile ne vine sciri despre eulesulu celu mediocru de vii. Strugurii au fostu putini si acrisiori si prin urmare si mustulu e inca slabutiú. Cu tóte acestea pretiulu mustului in proportiune e mare. Aici variadia intre 1 f. si 1 f. 20 xr. védr'a asiderea aflámu dela Basn'a, Bertanu Mediasiu s. a

Clusiu. Lucrările la drumulu de feru transsilvanu suntu sistate si dupa cum spune „Korunk“ lucratorii se tragu in caravane intregi cátra cásciórele loru.

— Pentru anulu scolasticu, care se incepú cu 1 Octobree s'a decisu unu premiu de 126 f. La acestu stipendiu auro-montanu potu concurge numai ascultatori de medicina dela Universitatea din Vienn'a de origine transsilvani, pre lángra subster-nerea atestateloru despre sporiulu făcutu in studiile medicinale. Concursele au a se substerne regescului Guvernu transsilvanu.

Vienn'a „Pesti Napló“ are o corespundintia din Vienn'a, carea in privinti'a caletoriei si petrecerei Maiestatiloru Sele Imperatului si Imperatesei in Pest'a aduce urmatórele: „Despre caletori'a Maiestatiei Sele si a familiei imperatesci curséza aici versiunile cele mai varie, cari versiuni inse totusi anuntia probabilitatea acielel cal. Persóne care stau in apropierea curtiei imperatesci credu, ca biletulu de mána prin care se va reactivá de nou gard'a de corpu ungorésca va fi subscrisu de monarchu in castelulu regelui Mathi'a Corvinulu.

Dupa o alta corespundintia a „Journ. Dresd.“ se dice ca in cercurile curtiei imperatesci se facu pregátiri fórté mari pentru petrecerea Maiestatiloru Sele a Imperatului si Imperatesei in resiedinti'a din Bud'a. In genere s'aru fi ficsatu programulu urmatoriu: Imperatulu va caletóri in a 5 Decemvree la Pest'a pentru cá sa inaugureze Academi'a cea nóua si pentru ca in 10 Decemvree sa deschida diet'a. Pana candu diet'a va fi gat'a cu verificatiunea alegeriloru, Imperatulu va petrece in Capital'a sea, dupa aceea in sa insotitu de Imperatés'a si de pruncii imperatesci se va intórce cu suita mare in Ungaria, spre a petrece carnevalulu in mijloculu nobilimei magiare in castelulu dela Bud'a. Sub patronatulu Imperatesei carea acum de doi ani se ocupa cu multa diligintia cu invatiarea limbei ungresci si o si vorbesce fluentu, se voru tiné in resiedinti'a dela Bud'a, unu siru de baluri de curte splendide, precum si alte festivitáti.

Varietáti si noutáti de di.

— Maiestatea Sea Imperatulu Ferdinandu au fostu reu bolnavu. Dupa buletinelele mai din din urma starea senatátiei Inaltuaceluiasi merge spre bine.

— D. Zacharia Boiu redactorulu „Telegrafulu Románu“ incunosciintéza ca Nr. 81 alu aceluiasi diuariu e celu din urma care ese sub numele si responsabilitatea s'a. Luandu-si remasu bunu de la cetitorii „Tel. Rom.“ motivéza retragerea s'a cu immultirea detorintieloru sale oficióse. Fia cum va fi, retragerea Dniei Sele o socotimu de perdere pentru diuaristic'a romana, ca ce se retrage unu bunu luptatoriu, care in derigerea diuariului amintitu acastigase insusirile recerute, documentandi intielepciune, competu si tactulu atátu de necesariu la asemene intreprinderi. D. Z. Boiu meritéza recunoșcinti'a pulicului romanu. Asemenea succesu i dorimu si pre terenulu, aruia voiesce a-si sacrá tóta activitatea sea. „Con.“

— Reorganisasiunea politechnicului in Vienn'a. Maiestatea Sea a sanctionatu statutulu pentru reorganisasiunea politechnicului din Vienn'a. De aci încolo institutulu acést'a va avé mai multe despartieminte si adeca despartiamertulu generalu, in care se voru propune obiectele scienciale, ce au sa fia bas'a urmandeloru studii speciale, apoi despartiamintele speciali pentru cladiri de drumuri si cla-

diri idraulice (în apă), pentru clădiri înalte, pentru masinarii și chimia tehnică. Auditorii se împart în două categorii, în ordinari cari se înscriu pentru despartimentul generalu său un'a din specialități de asiă, încât să participe la cursulu completu, și în extraordinari, cari asculta numai prelegeri singuratică. Tax'a scolara e pentru ordinari 50 f. pe anu.

— Cont. Carolu Ferd. Buol—Schauenstein ministrulu c. r. de ôre candu, au muritu în 27 Oct. c. n. Caus'a mortiei se le au fostu gut'a de carea lu atinsu preumblându-se pe „grôpa“ (Graben) în Vienna'a.

— Armia rusăca din an. 1864—5. După „annalele militare“ statulu efectivu alu armiei rusești din 1864 au fostu 27,561 ofițeri și 1,07,124 soldați; în estu anu este Russi'a în stare de a pune în picioare la casu de lipsa: 685,572 feciori pedestri, 45,572 feciori calarime, 50,976 feciori artileria și 16,801 feciori trupe de geniu.

— Cutremuru de pamentu. Din San Francisco (în Americ'a) se scrie că în 8 Octobru pe la 12 ôre și 45 minute diu'a, au fostu unu cutremuru de pamentu, care au fostu asiă de puternicu cum abiă s'a mai pomenitu. Parte mare a locuitorilor se află încă în biserici. În spaim'a cea d'antâiu catara toti a scapă a largulu și asiă în urm'a imbuldieliloru s'au calcatu și vatematu mai mulți individi. De nenorociri mai mari nu se spune, de-si casele și alte clădiri însemnate se dice că se clatinau fôrte. Stricările cele mai însemnate cari s'a întemplat cu privilegiu acelu suntu, că mai multe clădiri au capatatu crepaturi mari, la altele au cadutu plafonele, iară la o clădire nouă s'au deramatu frontulu, încâtu au umplutu strat'a cătu au fostu de largă. În Sânt'a Cruz fiindu cutremurulu puternicu și pagubele au fostu mai mari. Lângă unu riu s'a desfăcutu pamentulu și a isvoritu apă; mai multe fantâni au secatu său s'au umplutu de nasipu. Marea s'a înflatu în tempulu cutremurului fôrte și totu asiă au fostu scaderea ei, după trecerea cutremurului. Cutremurulu s'a repetitu în unspredecece renduri, dintre cari cele două dintâiu au fostu mai simțivere. Direcțiunea au fostu de cătra resaritu spre apusu.

— Statistic'a foiloru periodice din Bud'a—Pest'a. În Bud'a—Pest'a de prezentu apară 66 de foi periodice, cari se tiparescu în 85,835 de esemplare. În patrariulu de anu trecut, 66 diurnale tipariu numai 82,814 esemplare, va să dica au crescutu numerulu esemplareloru cu 3061. În patrariulu acelu apară 8 diurnale noue. În celu trecut cadura 10 diurnale. Cari traiescu de prezentu suntu

— după natiunalități: 45 magiare, 14 nemțiesci, 3 romane, 2 slave, 2 serbesci.— După cuprinsu: 14 politice, 11 beletristice, 16 de specialități, 3 pentru poporu, 2 economia natiunale, 4 bisericesci, 5 pentru junime, 5 de mode, 6 umoristice, 1 pentru anuncie. Într'cele 10 ce au cadutu, fura 1 româna („Aurora româna“) 2 magiare și 7 nemțiesci. „Conc.“

„Korunk“ vorbește despre aparerea cholerei în Tranni'a și spune că încă în 14 Septembri s'a întemplat în Kézdy Vársárhely o môrte de cholera. Mai departe s'a arêtat căte unu casu de cholera în Vardotfalva și Csobotfalva două sate legate de olaltă în Ciucu, pe la 14 Octobru. Mai târziu bôl'a au devenitu epidemica, căci din populațiunea cea de 126 de suflete s'a bolnavitu pâna în 17 Oct. 8; din cari unulu s'a insanetosiatu și 7 au muritu. De atunci pâna la 23 Octobru nu s'a mai arêtat nici unu simptomu.— Se spune că Guvernulu au luat mesuri încă de tempuriu pentru eventual'a latire a cholerei. De medici nu va fi lipsă; iară pentru seraci, despre cari se presupune, că acasă nu voru avea îngrijire indelustitoare, se voru înființâ ospitale. Într'un'a Guvernulu au grijitu de edarea unei cărți cuprinditoare de invetiaturi populare, nu numai cum e de a se încunguira bôl'a acelu, ci în casu candu aru erumpe unde-va, și cum este de a se folosi ajutoriulu medicinalu.

Principatele române unite.

Banca despre care vorbirămu în unulu din nr-ii trecuti ai aceste foi și despre care amintisemu atunci că afla opusețiune în presa internă, după scirile cele mai prospete se înființâza asiă dăpa cum se chibzuea atunci. Dlul Adolfulu Herz, spunu gazetele, că i s'aru fi datu concessiunea pentru înființarea unei bănci de note (bani de hârthia).

Fiindu iară siliti a ne tânguî asupra neregularității diurneloru de dincolo, nici că potemu servi într'unu sîru regulatu cu scirile de acolo. Nu scim de că în tempulu mai nou s'au mai făcutu schimbări în ministeriu său acelu s'a schimbatu cu totul, căci aflămu depesic telegrafice în diuarele vieneze, în care se spune fôrte pe scurtu că Florescu este presiedinte alu consiliulu de stat.

Prospectu politicu.

Pre lângă tôte notele mariloru poteri germane vedem acum din telegramele diuareloru vieneze că Natiunulu Vereinulu nemțiescu și-a tinutu conferințele se în Frankfurt ne-turburatu de nimenea. Cestiunile cari au fostu obiectulu ace-

storu conferinție suntă de mare însemnatate. În 28 Octobru cetimu din mentionatele depesic ce s'aru la 9 ôre s'a statoritu referat'a politice pentru adunarea generală a Natiunulu Vereinulu. Referat'a se împarte în introducere și șiesă secțiuni. Introducerea constatâza că reuniunea în mijloculu greutățiloru situațiunei da fatia și a servatu celu puțin poterea môrala, carea pentru viitoriu va avea succese sigure. În cele șiese secțiuni, purcediendu dela cestiunea cea de atâtea ori mentinută a ducatoru Schleswig-Holstein și dela regularea acelei cestiuni, recomandă deciderea întieptă proprie a acoloru ducate, în a două vorbește de concessiuni cari trebuie să se facă Prussiei în favorea unei marine nemțiesci. Anexiunea e des-approbată din causă că aru trebui cumparată cu unu pretiu scumpu, pe care Bismark nu aru fi în stare să lu plătescă.

În a trei'a secțiune se atinge crisa constituțională din Austri'a, a cărei rezultate ulterioare încă nu se pot vedea și fatia cu cari insii Nemții austriaci stau fără de nici unu stat; totu ce e de o camdată de observatu în Austri'a nemțiască este, campania cehismului contr'a germanismulu în Bohemi'a, aici are deocamdată partid'a natiunala unu cercu de activitate. În secțiunea din urmă se ocupa mai multu de situațiunea reuniunei și de scopulu ei care culmineza în: „restituirea unei Germanii unite în libertate.“

O alta depesă aduce mai multe proiecte de ale membriloru reuniunei natiunale, îndreptate cătra adunarea generală, împărțite în două despartieminte. Unulu tractâza cestiunea ducatoru și altulu cestiunea germană. Din ceasta din urmă suntu de interesu punctele în care se dice, că poterea centrală trebuie predată Prussiei și trebuie nisuitu după unu parlamentu centralu. Altulu că tôte trupele și armatele statelor medii și mici nemțiesci să se încorporeze duratoriu armatei prussiane.

Sedinti'a plenaria s'a deschis în 29 pela 11 ôre înainte de amiază. Să așteptămu rezultatele ei.

„Press'a“ din Vienna la tôte aceste dice, „că pentruce organele prussiane nu au făcutu nici unu pasu contr'a adunării generale a reuniunei natiunale, e lesne de esplicatu. Înainte de tôte pentru că în desbateri s'au retinutu membrii de agresiuni patimasie asupra Prussiei, că nu cumva prin acelu să se întunece verfulu prussianu, carele și de altmintea e întunecat destulu. Mai departe pre lângă tôte ascunderea, verfulu acelu au fostu sustinutu la înălțime, de majoritate și cu acelu regimulu prussianu pôte fi multumitu. . . . Pentru unitate germană sub conducerea Prussiei iară s'au lucratu din partea reuniunei natiunale destulu. Că lucrarea acelu să remana fără de rezultat pentru libertate, va îngriji Bismark de sigur. Chiaru și în casulu celu mai reu reuniunea natiunala pôte fi unu scutu pentru Prusi'a. Dacă inse nu aru succede cumva întemeierea Germaniei cu verfu prussianu, prin politic'a de sânge și feru, rămâne totuși reuniunea natiunala că mijlocu prin care Prusi'a pôte scapă în limanulu parlamentulu germanu, pe carele credu mulți că iară lu voru potea îndreptă într'acelu, că să duca, că și în 1849, corôn'a imperatêsca germană la Berlinu.“

— Aruncându-ne privirea spre Itali'a, de unde eră lumea dedată a acceptâ șgomotele politice, aflămu că alegerile pentru parlamentu au decursu și decurgu în linisce și că cu puțină exceptiuni au rezultat deputati moderati, încâtu regimulu preste totu este multumitu și liniscitu. Clericali și suferitu perderi însemnate cu ocașiunea alegeriloru și asiă de astadata papistii precum și mazinistii nu voru fi reprezentati în sesiunea parlamentara viitoare. Alegerile deputatiloru italiani, în Parisu să fia fôrte binevedute.

Cu desiertarea Romei de trupele franceze se dice că numai e gluma. În 28 Octobru avea să plece fregatele Gomer și Labrador dela Toulon la Civitt'a vecchia, că să încarce despartimentulu celu d'antâiu de trupe franceze. După epistole din Rom'a alu doilea despartimentu va plecă din Rom'a la primăvera și alu treilea mai târziu.

Din Franca s'a vorbește „Indep. belg.“ despre schimbări în ministeriu, cari însă totu după acea fôia nu se voru mai întemplă. Caus'a intercârilor de schimbări eră crutiarea averei statului.

Scirea ce s'a fostu latitu despre retragerea trupelor din Messicu se arata acum că pripita. „La France“ dice, că trupele din Messicu, se voru departă numai în acea proporțiune, în care va cresce numerulu indigeniloru în armata și consistinti'a imperiulu celu nou. „Definitiv in se“ dice totu acelu diuariu, „voru parasi trupele franceze numai atunci Messiculu, candu interesele Francei, cari o au chiamatu acolo, voru fi garantate.“

Literariu. În librari'a lui Filtsch au esitu de curendu o carticica intitulată: *Elemente de istoria Transsilvaniei* de Ioanne V. Rusu prot. gr. cat. Pretiulu 24 xr.

Scopulu ei este de a da în mân'a prunciloru români unu mijlocu spre castigarea cunoscintelor istorice despre patri'a noastră. Salutămu ide'a autorului, și urămu succésulu doritu și credem că nu gresim candu o recomandămu și acoloru cari nu au tempu de a citi opuri mai mari și științifice de ramulu istoricu.

Publicarea.

Sumeloruin curse la fondulu Assoc. tranne române, in decursulu lunei lui Sept. a. c. pâna la siedinti'a Comit. Assoc. tranne tinuta in 3 Oct. 1865.

1) prin D. Jude prim. si col. Assoc. tranne Iosefu Siulutin s'a tramisu la fondulu Assoc. pentru 4 esempl. din actele ad. gen. IV, vendute a 30 xr. 1 esempl. 1 fl. 20 xr.

2) prin D. parochu gr. or. in Uniadorea Avraamu P. Pecurariu s'a tramisu la fondulu Assoc. tacs'a pre an. 186⁴/₅ dela D. oficialu silvanalu Vasile Ludovicu Redanie 5 fl. v. a.

3) Deadreptulu la cas'a Assoc. au incursu urmatorele sume a) D. Locotenente prim. Nichit'a Ignath pentru 1 esempl. din actele ad. gen. I. II. III. IV 1 fl. 30 xr. b) D. prefectu dominalu in Cricău Gregoriu Mezei pentru 1 esempl. din act. ad. gen. IV. 30 xr. c) prin Ioann Bartolomeiu Colectoriu in Vienn'a s'a tramisu pentru D. Dr. Grigoriu Szilasi tax'a rest. pre anii Assoc. 186³/₄, 186⁴/₅, 10 fl. D. Traila Gastrodulu tax'a rest. pre anulu 186³/₄ (mai restéza pre an. 186⁴/₅) 5 fl. d) dela D. parochu in Secasiu Nicolau Veli'a Tincu tax'a rest. pre an. 186³/₄ (restéza inea pre an. 186⁴/₅) 5 fl. e) D. profesoriu si parochu ie Sabiiu Zacharia Boiu tax'a pre an Assoc. 186⁴/₅ 5 fl. f) gela D. c. r. Capitanu in pensiune Teodoru Stanislau tax'a rest. pre an. 186²/₃ 5 fl.

Asiá dara sum'a incursa deadreptulu la cas'a Assoc. face preste totu 31 fl. 60 xr.

Dela Secretariatulu Assoc. tranne.

Sabiiu in 3 Octobree 1865.

Nr. 49—2 Publicare de Concursu.

Pentru urmatorele statii invatiatoresci din Comitatu Carasiu, Districtulu Protopresviterescu Făgetu care au devenitu vacante, anume :

1) Temerstu, cu acést'a statiune suntu impreunate urmatorele emolumente anuale : 147 fl. v. a 24. cubule de grâu; 24 cub. de porumbu; 100 ponti de sare; 100 ponti de lardu; 15 ponti de lumini; 10 orgii be lemne si cortelu liberu.

2) Rumînestu, de acést'a statiune e legatu unu salariu anuale de 120 fl. v. a. 20 cub. de grâu; 20 cub. de cucuruzu; 100 ponti de sare; 100 ponti de clissa; 15 ponti de lumini; 10 orgii de lemne si cortelu liberu cu grădina.

3) Pogonestu, la acést'a statiune suntu impreunate urmatorele emolumente : 63 fl. v. a. 1 jugeru de pamentu; 10 cub. de grâu; 20 cub. de cucuruzu; 50 ponti de sare; 100 ponti de lardu; 12¹/₂ ponti de lumini; 8 orgii de lemne si cortelu liberu cu grădina.

4) Povergin'a, cu acést'a statiune suntu impreunate urmatorele emolumente anuale : 42 fl. v. a. 3 jugere de livada; ¹/₂ jugeru grădina; 8 cub. de grâu; 16 cub. de cucuruzu; 50 ponti de sare; 50 ponti de clissa; 12¹/₂ ponti de lumini; 8 orgii de lemne si cortelu liberu.

5) Nemesestu, cu acést'a statiune e legatu unu salariu anuale de 35 fl. v. a. 8 cub. de grâu 14 cub. de cucuruzu; 50 ponti de sare; 50 ponti de clissa; 10 ponti de lumini; 8 orgii de lemne si cortelu liberu.

Doritorii de a ocupá vreun'a din posturile acestea suntu avisati, cá recursele sele prevediute cu estrassulu de botezu, cu adeverintia despre sciintiele absolute, despre servitiulu de pâna aci si despre portarea sea morala si politica adresate cátra venerabilulu Consistoriu Caransebesianu, ale transpune la subscrissulu scaunu Protopopescu, in restempu de patru septemâni dela intâi'a publicare a concursulu acestui'a in fôia de fatia.

Dela Scaunulu Protopopescu gr. or. alu Făgetulu.

Făgetu in 10 Oct. 1865.

Atanasiu Ioanovicu, Protopopu gr. or.

Correspondinti'a „Tel. Rom.“

A. O. in R. Amu primitu de multu si a dôi'a epistola, nu se pôte.—I. Gh. in Vienn'a. Amu primitu! Multiamita! la tempulu seu se va face.—Dlui Not. com. Iosifu Wégh in Zs. Ne pare reu ca nu putemu servi dupa cum doresci, pentruca cestiunea au devenitu de totu personala. Dia not'a nóstra s'a pututu vedé, ca scimu pretiui meritul mai pre susu de persóna si credemu ca publiculu inea va fi pe partea nóstra!

MAIESTATEA SEA C. R. APOSTOLICA

s'au induratu preagratosu a demandá deschiderea

LOTERIEI DE STATU A IX.

spre scopuri filantropice si comunu folositoare, detiermurindu totu odata, cá din venitululu curatu alu acestei loterii sa se dedice

un'a jumetate

societátiei amiciloru de musica in Vienn'a spre scopulu conservatoriulu ei;

a patr'a parte

unei fundatiuni pentru cei raniti in resbóiele din anii 1848, 1849 si 1859 precum si pentru veduvele si sermanii celoru ce au cadiutu din c. r. armata in aceste epoce;

apoi a patr'a parte

spre infintiarea de stipendii pentru veduvele si sermanii seraci ai oficieriloru supremi, pártiloru militare si ai amplotiatiloru militari.

Amesuratu acestui mandatu prea'naltu deschide directiunea c. r. a veniteloru de loterie acésta

LOTERIA DE STATU FILANTROPICA,

ale cárei castiguri dupre planulu de jocu ajungu summ'a insemnata de

300,000 floreni valut'a austriaca.

Unu sortiu costa 3 floreni valut'a austriaca.

Tratandu-se pentru sporirea uneru scopuri atátu de folositoare, si deschidendu-se cumperatoriloru de sorti calea spre castiguri insemnate, directiunea veniteloru de loteria nutresce speranti'a, ca si acést'a loteria se va bucurá de aceea-si impertasire via, cá si celelalte loterii filantropice de pâna acum.

Dela directiunea c. r. a veniteloru de loteria.

Despartiammentulu loterieloru pentru scopuri filantropice si comunu folositoare.

Vienn'a, 18 Septembree 1865.

Fridericu Schrank,

Consiliaru c. r. de gubernu si siefu alu directiunei de loteria.

Nr. 46—2.